УДК 378.091.12.011.3-051:316.628](410)
DOI https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series5.2026.110.31

Тіщенко М. С.

ВПЛИВ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ НА РОЗВИТОК АКАДЕМІЧНОЇ СФЕРИ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ (ДРУГА ПОЛОВИНА ХХ СТОЛІТТЯ)

У статті проаналізовано вплив державної політики на розвиток вищої освіти у Великій Британії у другій половині ХХ століття. Розглянуто ключові етапи реформування освітньої системи, зокрема післявоєнний період, трансформації 1960–1970-х років, а також зміни середини 1990-х – початку 2000-х років. Визначено особливості функціонування бінарної моделі вищої освіти, яка передбачала поділ на університетський та неуніверситетський сектори, а також охарактеризовано специфіку їх фінансування та організації освітнього процесу.

Визначено кроки державної політики уряду Великобританії, які впливали на становлення університетської освіти в країні.

З’ясовано, що державна політика сприяла переходу від елітарної до масової вищої освіти, посиленню конкуренції між університетами та комерціалізації освітньої діяльності. Водночас визначено низку проблемних аспектів реформ, зокрема зниження якості освіти, перевантаження викладачів, погіршення співвідношення викладачів і студентів та зростання управлінського тиску.

Окреслено роль державних інституцій у регулюванні діяльності закладів вищої освіти, зокрема Комітету університетських грантів (UGC), Higher Education Funding Council for England (HEFCE) та Quality Assurance Agency (QAA). Проаналізовано процеси посилення контролю за якістю освіти та наукових досліджень, а також впровадження системи оцінювання Research Assessment Exercise (RAE) як інструменту розподілу фінансування.

Узагальнено, що впроваджені реформи сприяли формуванню сучасної конкурентоспроможної системи вищої освіти Великої Британії, розширенню автономії університетів та підвищенню ролі механізмів забезпечення якості освіти та наукових досліджень. Встановлено, що зазначені трансформації суттєво вплинули на професійну діяльність університетських викладачів, визначивши нові вимоги до їхньої педагогічної та наукової діяльності.

Ключові слова: *вища освіта, університети Великої Британії, державна політика, якість освіти та наукових досліджень.*

Вища освіта завжди перебуває на різних етапах свого становлення, розвитку або спадання. Відповідні коливання найчастіше пов’язані з вектором політики, яка проводиться по відношенню до системи освіти. З одного боку розвиток освіти може супроводжуватися підтримкою уряду, а з іншого – нівелювання існуючих проблем і небажання щось покращувати або змінювати відповідно до викликів часу. Саме такою ситуацією відображена університетська освіта Великої Британії у другій половині ХХ століття.

Залежності від політичної ситуації в країні, освіта була об’єктом впливу на населення країни, що з одного боку відображалося у зміні вимог до освітян та здобувачів освіти, які мали змогу навчатися в університетах і відповідно займати кращі посади та робочі місця на ринку праці, а з іншого боку освіта виступала у ролі тиску, коли уряд відмовлявся підтримувати освітній сектор економічно, що призвело до низки проблем в самому освітньому секторі та в економіці країни в цілому.

Метою статті є визначити кроки державної політики уряду Великобританії, які впливали на розвиток університетської освіти в країні.

Вища освіта Великої Британії вважається однією з якісніших у світі, а університети є найпрестижнішими закладами освіти, де мріють навчатися абітурієнти з різних країн світу. Незважаючи на високі рейтинги і популярність ЗВО Великої Британії зараз, так було не завжди. Цьому успіху передували роки злетів і падінь, популярних і небезпечних кроків з боку урядової політики, яка через дієві реформи, а також прикрі помилки, все ж таки змогла підняти рівень власної освіти до всесвітнього визнання, яке продовжується і в наш час.

Друга половина ХХ ст. характеризувалася різними подекуди резонансними політичними рішеннями у сфері вищої освіти у Великій Британії, які суттєво вплинули на трансформацію академічної сфери. Це відобразилося у визначенні основних напрямків розвитку вищої освіти, вплинуло на науковий сектор діяльності та ставлення до професійної ролі університетських викладачів.

У зазначений період відбулося три хвилі реформ вищої освіти а саме: після Другої світової війни, у 1960-х та 1970-х роках, у середині 1990-х років початок 2000-х років [1, с. 77].

Характерно, що у Британських університетах У 1940 р. навчалося менше 2% молоді. За статистичними даними 2012 р. лише у Відкритому університеті було видано понад 10 000 дипломів, і майже половина молоді віком від 18 до 30 років здобувала вищу освіту.

У 60-ті роки ХХ ст. відбувався бурхливий розвиток освітньої галузі, де одним із ключових етапів відіграла реформа 1960-х років, зокрема реалізація рекомендацій звіту лорда Роббінса (Robbins Report, 1963), згідно якого курси вищої освіти повинні бути доступними для всіх, хто має кваліфікацію, здібності та бажання навчатися [1, с. 77].

Прийняте рішення сприяло масовому здобуттю вищої освіти та значному розширенню університетського сектору, який актиано підтримувався державою. Вища освіта стала доступною для широких верств

населення, що надало змогу навчатися не лише знаті та заможним людям, а й талановитій молоді з простих сімей.

Це призвело до збільшення кількості студентів і відповідно до збільшення попиту на кваліфікований персонал та академічні кадри. Також цей період характеризувався побудовою університетів нового покоління «Скляних університетів» (Plate glass university) [2, с.14].

Це були зовсім нові будівлі закладів вищої освіти з великих блоків листового скла у в сталевій або бетонній арматурі, що відображало політичну підтримку університетської освіти і розвиток новітніх технологій у будівництві того часу. У цей період були засновані такі університети, як: Aston University, Birmingham City University, Brunel University, Heriot-Watt University та інші [3].

Із середини 1960-х років система вищої освіти Великої Британії функціонувала за принципом так званої бінарної моделі. Вона передбачала поділ на два основні сектори: університети та інші типи закладів, передусім політехнічні інститути й педагогічні коледжі.

Політехнічні інститути становили близько чверті вищих навчальних закладів Великої Британії, проте освітній процес та проведення досліджень ставали більш інтегрованими, оскільки основна підтримка з боку держави зосереджувалася в університетах поза їх традиційною концентрацією в Оксбриджі [4, с. 4].

Дипломи, які видавалися цими неуніверситетськими установами, затверджувалися Радою з національних академічних нагород. Їхня освітня діяльність була переважно орієнтована на практичні та професійні дисципліни. Цікавим фактом на той час, було те, що до посадових обов'язків викладачів не входили наукові публікації, хоча й не заборонялися.

Це говорить про те, що дійсно на той час основний фокус викладача було спрямовано на підготовку висококваліфікованого спеціаліста, наукова складова діяльності педагогів вищої школи була необов'язковою, а носила виключно добровільний характер.

На нашу думку, цей показник був виправданим на той час, оскільки різке збільшення студентів призвело до високого навантаження на викладачів, з яким вони мали гідно впоратися й підготувати фахівців. Проте відсутність наукової складової у викладачів ЗВО теж викликала певні протиріччя в системі вищої освіти.

Фінансування університетів здійснювалося через державні блокові гранти, що розподілялися Комітетом університетських грантів (UGC) – відносно автономним органом, до складу якого входили науковці. Університети мали значну самостійність у використанні цих коштів, які до кінця 1970-х років зазвичай виділялися на п'ятирічний період. Водночас політехнічні інститути, подібно до державних шкіл, підпорядковувалися місцевим органам влади, що зумовлювало їх більш виражену регіональну спрямованість у підготовці кадрів [5].

У роботі Ya. Nuhoğlu та Soysal, R.-D. Baltaru зазначено, що період до 1980-х років, часто називають «золотим віком Британського університету», що характеризувався загальним правом на університетську освіту, значним державним фінансуванням та повним студентським забезпеченням всього сектору, навчанням здобувачів у малих групах та академічною автономією закладів [4, с. 4].

У 1970 – 1980-х роках державна політика почала орієнтуватися на підвищення ефективності та підзвітності університетів. У цей період посилився контроль за використанням державних коштів, що супроводжувався впровадженням механізмів оцінювання якості викладання та наукової діяльності. Особливого значення набули інструменти фінансового стимулювання, які спрямовували університети на підвищення продуктивності досліджень.

Суттєві зміни відбулися в період урядування М. Тетчер, коли акцент було зроблено на ринкових механізмах управління освітою. Незважаючи на постійне зростання кількості студентів, було скорочено державне фінансування, що змусило університети шукати альтернативні джерела доходів, зокрема через участь у грантових програмах і співпрацю з бізнесом. У цей час сформувалася тенденція до комерціалізації наукової діяльності та зростання конкуренції між закладами вищої освіти.

У перші роки її перебування на посаді прем'єр-міністра (1979 р.) часто використовувалися кліше, як «обрізання жиру» та «вирізання сухостою». Дослідник Richard F. Gombrichy своїй відкритій лекції зазначає, що ідея пані Тетчер, полягала в тому, що університети з їхнім персоналом схожі на бочки з яблуками, які необхідно перебрати, а гнилі відкинути, і вона була б першою людиною, яка це зробила. Проте, відповідних звітів про успішну реалізацію такої жорсткої політики не було оприлюднено й не було зроблено жодної спроби показати, що це призвело до якогось позитивного результату [5].

Натомість отримали перевантажених викладачів, з невідповідними заробітними платами та падіння мотивації як з боку викладачів так і студентів.

У зазначений період в країні також відбулася заміна системи надання державних блокових грантів університетам, яка розділила фінансування на навчання (виділення коштів відповідно до кількості студентів) та на наукові дослідження (підтримка ефективних досліджень, які підтверджено централізованою оцінкою якості).

З метою контролю якості наукових досліджень у 1986 р. було запроваджено пілотну Програму оцінки досліджень (Research Excellence Framework, REF), яка була попередником програм дослідницької досконалості, запроваджених у всьому світі в 2000-х роках [6, с. 3].

Перша оцінка наукових досліджень у системі вищої освіти Великої Британії була проведена у 1986 році в період урядування М. Тетчер. Її організацією займався Комітет з університетських грантів під керівництвом кембриджського математика П. Свіннертона-Дайєра. Основною метою цього оцінювання було визначення принципів розподілу фінансових ресурсів між університетами в умовах суттєвих бюджетних обмежень.

Університети подавали заявки за 37 предметними напрямами, а також обмежену кількість результатів дослідницької діяльності. За підсумками оцінювання було сформовано рейтинги якості, які класифікувалися за рівнями: «видатний», «вище середнього», «середній» та «нижче середнього». Обсяги фінансування, що надавалися університетам, безпосередньо залежали від отриманих оцінок, що сприяло впровадженню принципу фінансування, орієнтованого на якість. Важливим завданням цього процесу було забезпечення більшої прозорості у розподілі бюджетних коштів.

Оцінювання кафедр за програмою RAE відбувалося до 2008, а з 2014 р. цю систему було замінено на новий механізм – Research Excellence Framework (REF) [7].

Попри економічну нестабільність та соціальні протести 1970-х – 1980-х років, британська вища освіта розширювалася завдяки прагненню уряду комерціалізувати вищу освіту та інтегрувати її як прибуткову галузь економіки [2, с. 14].

Це стало переломним моментом, оскільки ЗВО мали самостійно шукати спонсорів для фінансування університетів та шукати шляхи наукового розвитку університетів, що негативно вплинуло на академічну спільноту.

Відповідно з 1981 р. заробітна плата академічного персоналу знизилися приблизно на 30% порівняно з іншими професіями [5]. Протягом 1980-х – 1990-х відбувалося значне скорочення педагогічного складу також викладачі зіткнулися з проблемами працевлаштування, погіршенням співвідношення викладачів до студентів [8, с. 69–72].

Наступний період в – 90-ті рр. XX ст. відзначився маркетизацією освітньої галузі й започаткування «нових» університетів у Британії [2]. Цей термін відноситься до колишніх політехнічних інститутів або коледжів, які отримали статус університетів після прийняття урядом Дж. Мейджора Закону про подальше і вищу освіту (Further and Higher Education Act 1992). Ці університети також мають назву «університети після 1992 року» (post-1992 universities) або «сучасні університети» (modern universities) [3].

Відповідний статус університету отримали понад 30 політехнічним інститутів, що призвели до створення єдиної системи вищої освіти та ще більшого попиту на академічну освіту, особливо серед жінок. Саме жінки з 1994 р. отримали більшість дипломів ступеня бакалавра [9, с. 77].

Це відбулося внаслідок скасування бінарної університетської системи, що призвело до уніфікації назв і посад (керівники навчальних закладів стали віце-канцлерами або директорами, викладачі – професорами), що в свою чергу призвело до протиріч, оскільки у Великій Британії звання професора є найвищим академічним званням, яке отримують за значні наукові досягнення, а посада професора відповідала – завідувачу кафедри [5].

Таке спрощення учених звань і посад призвело до повної неузгодженості в системі освіти Великобританії, та невідповідності у заробітних платах викладачів різних закладів вищої освіти, що викликало бурхливу реакцію в соціумі.

Крім того в 1990-х роках урядова політика була спрямована на забезпеченні якості вищої освіти, яка різко знижувалася. Причинами були невдоволення викладацького персоналу через збільшення кількості студентів у навчальних групах, слабку загальну підготовку студентів тощо [10].

Після реформи 1992 р. університети Великобританії були об’єднані в Committee of Vice-Chancellors and Principals (CVCP), що підпорядковуються централізованій системі фінансування через Higher Education Funding Council for England (HEFCE). Разом із CVCP ця структура підтримує Quality Assurance Agency (QAA), що відповідає за контроль якості освіти. Змін набуло і фінансування досліджень, яке стало здійснюватися через державні ради та контракти з урядом і бізнесом, що посилило економічну орієнтацію науки.

Такі зміни призвели до того, що університети формально стали конкурувати на рівних умовах і дотримуватись єдиних стандартів, а всі ступені стали вважатися рівноцінними. Проте, на думку автора, ці зміни не були позитивними, оскільки відбулося різке зниження якості освіти через втрату ефективності CVCP, надмірну чисельність здобувачів освіти, ослаблення академічного складу та поширення кар’єризму в управлінні.

До прикладу, частка молоді, яка здобувала вищу освіту зросла з 5% у 1961 р. до 34% у 1997 р., що збільшило показник студентів у Великій Британії за два десятиліття більш ніж удвічі. Тоді як фінансування на одного студента скоротилося приблизно на 40% і продовжує зменшуватися. Водночас співвідношення викладачів і студентів на той час погіршилося – з 9:1 до понад 17:1 (1980–1997 рр.) [5].

З 1981 р. заробітна плата академічного персоналу знизилися приблизно на 30% порівняно з іншими професіями. Протягом 1997–98 рр. 42% викладачів вже працювали за строковими контрактами і ця частка зросла до 50%. Навіть у University of Oxford викладання здійснювалося в більшості тимчасовими працівниками, або сумісниками, які не мали повного соціального захисту й пенсійних прав [5].

Наприкінці XX ст. важливим інструментом державної політики стало впровадження системи оцінювання досліджень «Research Assessment Exercise» (RAE), яка безпосередньо впливала на розподіл фінансування між університетами.

Оцінювання досліджень (RAE) – це процедура, яка здійснювалася раз на кожні п'ять років від імені чотирьох рад з фінансування вищої освіти Великої Британії (HEFCE, SHEFC, HEFCW, DELNI) для незалежної оцінки якості досліджень у вищих навчальних закладах. Роботи подавалися до RAE з кожної предметної області та отримували відповідний рейтинг від експертної групи фахівців. Рейтинги виступають головним критерієм для розподілу фінансування досліджень (QR), яке кожен вищий навчальний заклад отримує від своєї національної ради з фінансування [7].

Крім того, у Британії з 1997 р. діє багаторівнева система акредитації університетів та їхніх освітніх програм незалежним недержавним агентством якості вищої освіти «Quality Assurance Agency» (QAA) [11].

Процедури забезпечення й моніторингу якості університетів Великої Британії (Англії, Уельсу, Північної Ірландії і Шотландії) здійснювалися до «Кодексу практики забезпечення академічної якості й стандартів у вищій освіті», що складався з десяти розділів, включаючи: дослідницькі програми; форми навчання; апеляції та скарги здобувачів освіти; оцінювання студентів; структура програм, їх затвердження, моніторинг і перегляд; сприяння працевлаштуванню студентів; практики і стажування; вступ до ЗВО та ін [11; 12, с. 140].

Ця системна незалежна перевірка дала змогу підтвердити, що студенти отримують якісну освіту, на яку вони розраховують і за яку платять. Завдяки високим стандартам якості відповідно до вимог QAA дипломи британських університетів визнаються в усіх країнах світу і кваліфікація випускників не підлягає сумнівам.

Такий підхід сприяв підвищенню якості наукових досліджень, однак водночас посилило тиск на викладачів щодо публікаційної активності. Результати оцінювання кафедр також допомогли промисловості, благодійним та іншим організаціям, які спонсорували дослідження, прийняти відповідні інвестиційні рішення.

Крім того, це оцінювання дало змогу підняти авторитет певних університетів та збільшити потік потенційних студентів, а також можливість розуміння якості та перспектив роботи для співробітників у британських університетах.

Наприклад, більшість кафедр Брістольського університету займали найвищі показники, які зросли з 20 до 36 кафедр порівняно з 1996 р., 21 кафедра отримала найвищу оцінку, що свідчить про міжнародний рівень досконалості, а також 78% усіх кафедр університету визнані підрозділами світового або міжнародного класу, де працювали провідні фахівці [13].

З огляду на вищезазначене та загальний стан та якість вищої освіти у Великій Британії, вважаємо, доцільним погодитися з думкою P. Guerra, який стверджує, що програма RAE/REF була комплексною, високоформалізованою та загальногалузевою системамою оцінки досліджень та розподілу ресурсів [14, с. 14–23].

Дослідник вважає, що в дійсності такий підхід оцінки якості досліджень у Великій Британії створив потужне конкурентноспроможне середовище закладів вищої освіти. Запровадження уніфікованої системи стандартів спричинило формування стратегічної поведінки та процесів моделювання, що впливали не лише на організаційні структури, а й на побудову академічних галузей [14, с. 14–23].

Попри збереження ідеї єдності викладання і наукових досліджень як ключового університетського принципу, впровадження конкурентної логіки та нових управлінських підходів у цей період змусило британські університети розширювати свої цілі й напрями діяльності. Це відбувалося на тлі зростаючого тиску на ресурси, що ще більше посилився під впливом процесів глобалізації вищої освіти.

Таким чином, державна політика Великої Британії у другій половині XX ст. відіграла визначальну роль у формуванні сучасної академічної системи країни, поєднавши процеси розширення доступу до освіти, проведення комерціалізації освіти та впровадження реформ якості досліджень та освітніх програм дало змогу створити потужну та конкурентноспроможну систему освітніх закладів вищої освіти.

Це, у свою чергу, суттєво вплинуло на розвиток університетів країни: розширення їх статусу та автономії у прийнятті важливих рішень. Крім того, система відкрити рейтингів якості навчання та наукових досліджень дала змогу студентам визначитися з напрямком досліджень та вибором закладу для здобуття освіти за своїми вподобаннями та здібностями.

Створені єдині стандарти якості освіти надали можливість не тільки підняти рівень довіри до університетів, а й статус професорського складу, визначивши загальні вимоги до їхньої наукової та педагогічної діяльності.

Використана література:

1. Thompson G., Hawkins O., Dar A., Taylor M.. Olympic Britain Social and economic change since the 1908 and 1948 London Games. *Higher intelligence. House of Commons Library.* 2012. URL: https://www.parliament.uk/contentassets/910d6ee8de314d94a576a82353372749/olympicbritain.pdf#page=83
2. Модестова Т. В. Сучасні тенденції розвитку вищої освіти Великої Британії (друга пол. XX – початок XXI ст.) : автореф. дис. … д-ра іст. наук : 13.00.01. Київ, 2019. 44 с. URL: https://dspace.snu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/2a6b3e95-20e6-4adb-89e8-d0e3f01b37e8/content
3. Історія університетів Великобританії. EDUSTEPS: 2024. URL: https://edusteps.com.ua/posts/britain/1757-universiteti-velikobritaniji.html

4. Nuhoğlu Soysal Ya., Baltaru R.-D. University as the producer of knowledge, and economic and societal value: the 20th and twenty-first century transformations of the UK higher education system. *European Journal of Higher Education.* 2021. P. 1-17. DOI: 10.1080/21568235.2021.1944250
5. Gombrich R. F.. British Higher Education Policy in the last Twenty Years: The Murder of a Profession. Lecture at the Graduate Institute of Policy Studies (GRIPS). Tokyo. 2000. URL: https://www.damtp.cam.ac.uk/user/mem2//papers/LHCE/uk-higher-education.html (дата звернення: 22.04.2026).
6. Marques, M., J. J. W. Powell, M. Zapp, and G. Biesta. How Does Research Evaluation Impact Educational Research? Exploring Intended and Unintended Consequences of Research Assessment in the United Kingdom, 1986–2014. *European educational Research Journal.* 2017. Vol. 16 (6). P. 820–842. URL: https://www.researchgate.net/publication/319989473_How_does_research_evaluation_impact_educational_research_Exploring_intended_and_unintended_consequences_of_research_assessment_in_the_United_Kingdom_1986-2014
7. Research Assessment Exercise. Wikipedia. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Research_Assessment_Exercise
8. See D. Stevenson. The end of history? The British university experience 1981–1992. *Contemporary Record*. 1993. 7. P. 66–85. URL: https://researchonline.lse.ac.uk/id/eprint/25732/
9. Gavin Thompson, Oliver Hawkins, Aliyah Dar, Mark Taylor. Olympic Britain Social and economic change since the 1908 and 1948 London Games. *Higher intelligence. House of Commons Library.* 2012 URL: https://www.parliament.uk/contentassets/910d6ee8de314d94a576a82353372749/olympicbritain.pdf#page=83
10. Booth A.The making of history teaching in 20th-century British higher education. Making History. The changing face of the profession in Britain. 2008. URL: https://archives.history.ac.uk/makinghistory/resources/articles/teaching_of_history.html
11. Quality and standards in UK universities: A guide to how the system works. Quality Assurance Agency for Higher Education (QAA). URL: www.eua.be/.../44806UniUK_guide_lores_1_.p./
12. Красильникова Г. Система моніторингу якості вищої освіти в університетах Великої Британії: досвід для України. *Порівняльна професійна педагогіка.* 2014. № 4(3). С. 138-144. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppp_2014_4%283%29__23
13. RAE 2001 results. University of Bristol. https://www.bristol.ac.uk/research/environment/assessment/rae2001/
14. Pardo Guerra, J. P. 2020. Research Metrics, Labor Markets, and Epistemic Change: Evidence from Britain 1970-2018. URL: osf.io/jr36e
15. [Історія університетів Великобританії. EDUSTEPS : веб-сайт. 2024. URL: https://edusteps.com.ua/posts/britain/1757-universiteti-velikobritaniji.html

References:

1. Thompson G., Hawkins O., Dar A., Taylor M.. (2012) Olympic Britain Social and economic change since the 1908 and 1948 London Games. *Higher intelligence. House of Commons Library.* URL: https://www.parliament.uk/contentassets/910d6ee8de314d94a576a82353372749/olympicbritain.pdf#page=83
2. Modestova T. V. (2019) Suchasni tendentsii rozvytku vyshchoi osvity Velykoi Brytanii (druha pol. XX – pochatok XXI st.) [Current Development Trends of the UK Higher Education (the second half of XX – the beginning of XXI c.)] : avtoref. dys. … d-ra ist. nauk : 13.00.01. Kyiv,. 44 s. [in Ukrainian]
3. Istoriia universytetiv Velykobrytanii. EDUSTEPS : 2024. URL: https://edusteps.com.ua/posts/britain/1757-universiteti-velikobritaniji.html [in Ukrainian]
4. Nuhoğlu Soysal Y., Baltaru R.-D. (2021): University as the producer of knowledge, and economic and societal value: the 20th and twenty-first century transformations of the UK higher education system, European Journal of Higher Education. DOI: 10.1080/21568235.2021.1944250
5. Gombrich R. F. (2000) British Higher Education Policy in the last Twenty Years: The Murder of a Profession. Lecture at the Graduate Institute of Policy Studies (GRIPS). Tokyo. URL: https://www.damtp.cam.ac.uk/user/mem2//papers/LHCE/uk-higher-education.html
6. Marques, M., J. J. W. Powell, M. Zapp, and G. Biesta (2017). How Does Research Evaluation Impact Educational Research? Exploring Intended and Unintended Consequences of Research Assessment in the United Kingdom, 1986–2014. *European educational Research Journal*. 16 (6). P. 820–842. URL: https://www.researchgate.net/publication/319989473_How_does_research_evaluation_impact_educational_research_Exploring_intended_and_unintended_consequences_of_research_assessment_in_the_United_Kingdom_1986-2014
7. Research Assessment Exercise. Wikipedia. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Research_Assessment_Exercise
8. See Stevenson D. (1993) The end of history? The British university experience 1981–1992. *Contemporary Record*. Vol. 7 P. 66–85. URL: https://researchonline.lse.ac.uk/id/eprint/25732/
9. Thompson G., Hawkins O., Dar A., Taylor M. (2012) Olympic Britain Social and economic change since the 1908 and 1948 London Games. *Higher intelligence. House of Commons Library.* URL: https://www.parliament.uk/contentassets/910d6ee8de314d94a576a82353372749/olympicbritain.pdf#page=83
10. Booth A. (2008) The making of history teaching in 20th-century British higher education. Making History. *The changing face of the profession in Britain.* URL: https://archives.history.ac.uk/makinghistory/resources/articles/teaching_of_history.html
11. Quality and standards in UK universities: A guide to how the system works. Quality Assurance Agency for Higher Education (QAA). URL: www.eua.be/.../44806UniUK_guide_lores_1_.p./
12. Krasylnykova H. (2014) Systema monitorynhu yakosti vyshchoi osvity v universytetakh Velykoi Brytanii: dosvid dlia Ukrainy [The system for monitoring the quality of higher education in universities in the United Kingdom: experience for Ukraine]. Porivnialna profesiina pedahohika. Vol. (3). P. 138-144. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppp_2014_4%283%29__23 [in Ukrainian]
13. RAE 2001 Results. University of Bristol. (2001) URL: https://www.bristol.ac.uk/research/environment/assessment/rae2001/
14. Guerra P. J. (2020).Research Metrics, Labor Markets, and Epistemic Change: Evidence from Britain 1970-2018. January 27. 2020. URL: osf.io/jr36e

N. Tishchenko. The Influence of Public Policy on the Development of the Academic Sphere in Great Britain (Second Half of the 20th Century)

The article analyzes the impact of state policy on the development of higher education in the United Kingdom in the second half of the 20th century. The key stages of educational system reforms are examined, including the post-war period, transformations of the 1960s–1970s, and changes in the mid-1990s to the early 2000s. The features of the binary model of higher education are identified, which involved the division into university and non-university sectors, as well as the specifics of their funding and organization of the educational process.

The main steps of the UK government's state policy that influenced the formation of university education are determined. It is established that state policy contributed to the transition from elite to mass higher education, intensification of competition among universities, and commercialization of educational activities. At the same time, a number of problematic aspects of the reforms are identified, including a decline in the quality of education, increased workload of academic staff, deterioration in the student–staff ratio, and growing managerial pressure.

The role of state institutions in regulating higher education institutions is outlined, in particular the University Grants Committee (UGC), the Higher Education Funding Council for England (HEFCE), and the Quality Assurance Agency (QAA). The processes of strengthening quality control in education and research are analyzed, as well as the introduction of the Research Assessment Exercise (RAE) as a mechanism for funding distribution.

It is concluded that the implemented reforms contributed to the formation of a modern and competitive higher education system in the United Kingdom, expanded university autonomy, and enhanced the role of quality assurance mechanisms in education and research. It is established that these transformations significantly influenced the professional activities of university teachers, defining new requirements for their teaching and research performance.

Key words: *higher education, UK universities, state policy, quality of education and research.*

Дата першого надходження статті до видання: 30.04.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 21.05.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 29.05.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0